

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет мистецтв
Кафедра образотворчого мистецтва

«Допущено до захисту»
Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва
Пильник Р.О.
«_____» _____ 2023 р.

Реєстраційний № _____
«_____» _____ 2023 р.

ПРИЙОМИ СТИЛІЗАЦІЇ В ДЕКОРАТИВНОМУ НАТЮРМОРТІ

Кваліфікаційна робота студентки
групи ЗОМ-19
ступінь вищої освіти магістр
спеціальності 014.12 Середня освіта
(Образотворче мистецтво)

Плічко Катерини Вадимівни
Керівник: ст. викладач,
Фурман Олександр Іванович

Оцінка
Національна шкала _____
Шкала ECTS _____ Кількість балів _____
Голова ЕК _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

Члени ЕК _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

_____ (підпис) (прізвище, ініціали)

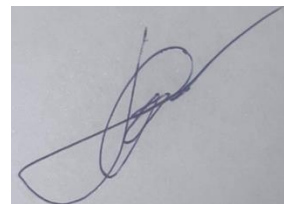
_____ (підпис) (прізвище, ініціали)

_____ (підпис) (прізвище, ініціали)

ЗАПЕВНЕННЯ

Я, Плічко Катерина Вадимівна, розумію і підтримую політику криворізького державного педагогічного університету з академічної доброчесності. Запевняю, що ця кваліфікаційна робота виконана самостійно, не містить академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Я не надавала і не одержувала недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають покликання на відповідне джерело.

Із чинним положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти криворізького державного педагогічного університету ознайомена. чітко усвідомлюю, що в разі виявлення у кваліфікаційній роботі порушення академічної доброчесності робота не допускається до захисту або оцінюється незадовільно.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. СТИЛІСТИЧНІ ОЗНАКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО НАТЮРМОРТУ НОВІТНЬОГО ЧАСУ	7
1.1. Стилiзацiя як метод створення художнього образу в європейському натюрморті	7
1.2. Характерні стилістичні ознаки в Європейському декоративному натюрморті другої половини ХІХ – ХХ ст.....	13
1.3. Стилiзацiя декоративного натюрморту у вітчизняному мистецтві.....	24
Висновки до розділу 1.....	30
РОЗДІЛ 2. ПРИЙОМИ СТИЛІЗАЦІЇ В ДЕКОРАТИВНОМУ НАТЮРМОРТУ	33
2.1. Прийоми стилізації в процесі творчого задуму декоративного натюрморту.....	33
2.2. Виконання оригіналу в матеріалі.....	35
Висновки до розділу 2.....	39
ВИСНОВКИ	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	45
ДОДАТКИ	
Додаток А.....	48
Додаток Б.....	59

ВСТУП

Актуальність дослідження. В декоративному мистецтві стилізація використовується як метод ритмічної організації, щоб надати зображенню декоративність і особливий мотив. Цей процес полягає в узагальненні об'єктів (фігур, предметів), що зображуються, за допомогою умовних прийомів зміни форми, тональних і кольорових відношень.

«Декоративний натюрморт» є відносно новим явищем, яке з'явилося в кінці XIX - початку XX століття, на початку епохи зародження різноманітних художніх напрямків. Цей період відзначався художніми експериментами з кольором, формою, простором і пошуком різних фактур. Деякі яскраві представники цього напрямку включають Анрі Матісса, Архипа Купріна, Вінсента ван Гога, Ігоря Машкова, Петра Кончаловського, Поля Сезанна та Поля Гогена.

Жанр натюрморту є найбільш характерним і різноманітним в контексті вивчення ознак декоративної стилізації. Багато великих майстрів працювали саме у цьому жанрі. Історія світового та вітчизняного мистецтва надає нам безліч різноманітних зразків декоративного натюрморту з різною стилістикою.

Натюрморт, хоча і вважається «малим жанром», має великий потенціал для навчання, виховання та розвитку особистості. Він не лише втілює можливості формальних і стилістичних пошуків у художньому образі, але також відображає стиль життя людини і суспільства. Різноманітність і доступність натюрморту як жанру роблять живопис неживих предметів сферою пошуку форми, змісту, особистого сприйняття і відчуття навколишньої дійсності. Через сприйняття і розуміння простих речей через натюрморт учні залучаються до матеріальної і художньої культури людства, а також розвивають своє розуміння життя.

Розглядаючи вибір теми «Прийоми стилізації в декоративному натюрморті» і виходячи з відомих досліджень українських та закордонних мистецтвознавців, таких як Д. Антонович, П. Балицький, М. Вороний,

І. Врон, Е. Голлербах, М. Голубець, С. Гординський, М. Жук, М. Зубар, Ф. Ернст, П. Ковжун, Є. Кузьмін, Ю. Меженко, В. Січинський, С. Таранушенко, Д. Чукин, В. Овсійчук, А. Банцекова, Л. Владич, О. Лагутенко, можна зазначити, що ця тема вже отримала значну увагу в дослідницькій спільноті.

Монографічні дослідження В. Павловського, П. Білецького, Л. Соколюка, Р. Яціва, Ю. Бірюльова, Є. Антоновича, І. Удріс також внесли вагомий внесок у вивчення творчості провідних українських митців і дослідження особливостей розвитку декоративного натюрморту та методів стилізації.

Крім того, праці І. Болотіної, І. Данилевського, А. Мілексетяна, А. Пучкова, І. Раджабова, В. Садкова, А. Триселерова, Г. Черлінка, Т. Шпікалової також освітлюють особливості розвитку декоративного натюрморту і методи стилізації.

Мета кваліфікаційної роботи полягає у вивченні та аналізі прийомів стилізації в декоративному натюрморті з метою розуміння, як художники створюють естетично привабливі та виразні композиції з різних предметів.

У роботі досліджені теоретичні аспекти декоративного натюрморту, зокрема його елементи та композиція. Звернеться увага на вплив кольорів та світла на створення візуального ефекту в натюрморті. Крім того, будуть розглянуті різні підходи до стилізації декоративного натюрморту, а також наведені приклади різних стилізацій, що дозволять більш детально зрозуміти, як ці прийоми застосовуються на практиці.

Відповідно до мети були поставлені наступні *завдання*:

1. Проаналізувати поняття художнього образу, художнього мислення, стилю, стилістики, стильового напрямку, стилістичного аналізу та стилізації.

2. На основі вивчення мистецтвознавчої літератури дослідити еволюцію та стилістичні особливості натюрморту новітнього часу.

3. Проаналізувати творчість провідних митців новітнього часу та визначити характерні ознаки формотворчих та виражальних засобів стилізації як художнього методу.

4. Розглянути можливості стилізації щодо створення художнього образу і виконати декоративний натюрморт.

Об'єкт дослідження даної кваліфікаційної роботи є стилізація в декоративному натюрморті.

Предметом дослідження є прийоми стилізації в декоративному натюрморті і їх використання художниками для створення естетичної та виразної композиції.

Практичне значення полягає в тому, що вона може стати корисним джерелом інформації для художників, студентів мистецьких вузів та всіх, хто цікавиться мистецтвом декоративного натюрморту.

Дослідження прийомів стилізації в декоративному натюрморті може допомогти художникам у створенні виразних та естетично привабливих композицій, а також дозволить розширити їхні знання про різні техніки та методи малювання.

Дана робота може бути корисною також для викладачів мистецьких шкіл та вузів, які викладають курси з малювання та мистецтва. Вона може послужити додатковим джерелом інформації та матеріалом для проведення лекцій та семінарів.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, додатків, списку використаної літератури, який налічує 32 позиції. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи 63 сторінки, основний зміст викладено на 39 сторінках.

РОЗДІЛ 1. СТИЛІСТИЧНІ ОЗНАКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО НАТЮРМОРТУ НОВІТНЬОГО ЧАСУ

1.1. Стилiзацiя як метод створення художнього образу в європейському натюрморті

«Натюрморт» є станковим живописним жанром, який спеціалізується на зображенні предметів, розташованих у спільному оточенні та складених у композицію. Основним компонентом цього жанру є постановка, що означає спеціальну організацію мотиву. Натюрморт включає в себе як неживі предмети, так і об'єкти живої природи, такі як комахи, птахи, звірі, а іноді навіть люди, але вони виступають як доповнення до основного мотиву. У порівнянні з іншими жанрами, натюрморт приділяє більшу увагу малим предметам, вирваним з повсякденного контексту.

У натюрморті зображення предметів має самостійне художнє значення. Художник може створювати натюрморти, що включають складні багатопланові художні образи. Залежно від історичної епохи, натюрморт еволюціонував за змістом та формою, що свідчить про соціальну обумовленість мистецтва в цілому.

Сутність натюрморту, згідно з Віппером, полягає у взаємозв'язку між людиною і речами, у відчутті предметності життя та матерії. Це означає, що натюрморт виражає цілісне бачення світу і розуміння видимого, відтворюючи відчуття реальності [9, с.18-20]. Митець завжди цілеспрямовано створює композицію та постановку натюрморту відповідно до свого задуму, що відрізняє його від інших жанрів, таких як пейзаж чи портрет. Речі стають для художника елементами мови, якою він спілкується зі світом. Характер цієї мови виявляє творчу манеру або особистий почерк художника, розкриваючи його неповторну індивідуальність як творця. Натюрморт, як ніякий інший жанр, прямо пов'язаний з відношенням митця до зображуваного та залежить від визначених ним завдань.

Художній образ речей в натюрморті не є простим відтворенням реальності, він має свою особливу природу. Він включає в себе цілу сукупність характерних ознак культурного зразка історичної епохи, уподобань власника предметів та індивідуального естетичного ставлення до них з боку художника. Такий образ розкривається через вибір деталей, композицію, колір, світло та інші художні засоби.

Таким чином, художній образ речей у натюрморті відображає не лише зовнішню форму предметів, але й унікальність індивідуального підходу художника до їх зображення. Він стає важливим засобом спілкування між митцем і глядачем, розкриваючи широкий спектр естетичних та творчих проблем.

Художник не обмежується лише передачею зовнішньої форми речей, він створює образ, який передає їх сутність, атмосферу, емоції та символічне значення. Художнє сприйняття включає в себе не лише зорове сприйняття, але й відчуття, емоції та асоціації, які виникають під час спостереження за твором мистецтва. Художник має здатність використовувати ці елементи, щоб створити унікальний образ, який спонукає глядача до роздумів і сприйняття мистецтва [14, с. 154].

А. Матвеев наголошував на тому, що натура виступає лише як словник, де художник шукає окремі слова для створення свого художнього образу. Художній образ не може бути просто копією одиничного явища; він передає діалектику загального і конкретного шляхом взаємодії почуттєвого і раціонального у процесі естетичного пізнання. У ідеалі це означає, що думка виражається через емоцію, а відчуття несе в собі думку, і це створює багатство авторської суб'єктивності.

Допитлива думка художника дозволяє розкрити загальність в предметах і явищах, приводить до пізнання їх суті та закономірностей. Відчуття та емоції «занурюють» автора в світ особливостей, в безмежність деталей. Таким чином, сприйняття художнього твору є процесом

одночасного переживання й осмислення, а осмислення й переживання взаємодіють між собою [8, с. 621].

Наприклад, навіть у порівнянні з учбовим муляжем яблука, яке не несе в собі естетичної інформації, яблуко Сезанна передає не лише ботанічні аспекти, але й щось більше. Художник не просто копіює натуру, він творить, ґрунтуючись на своєму власному сприйнятті світу та застосовуючи художні методи [1, с. 42].

Кожен художній твір є унікальним виразом серця його творця. Він втілює самовираження, яке не стоїть у протилежності віддзеркаленню, але співіснує з ним у діалектичній єдності [15]. Зображення, як художній образ, слугує засобом вираження думок та емоцій автора. Виразність художнього образу передає суб'єктивну сторону, де автор підтверджує або заперечує певні ідеали, погляди, смаки. Це прояв його власного досвіду та ставлення до світу шляхом використання форм, характерних для даного виду мистецтва.

Мистецтво має складну природу конкретності. Його окремі елементи несуть у собі багатозарову інформацію, яка може бути навіть прихованою, але відчувається [14, с. 96]. Усе це призводить до символічної ролі художнього образу в суспільній практиці і свідомому чи підсвідомому застосуванні методу стилізації натури, незалежно від початкових намірів творця. Митець може навіть не задумуватися про "високі" матерії і просто прагнути до конкретного зображення окремої ситуації; однак об'єктивно виявляється, що його твір несе в собі глибокі філософські та формальні узагальнення.

Стиль відіграє важливу роль у формуванні художнього образу. В художній формі стиль є силою, що надає сенсу та поєднує зміст і матеріал. Його особливість полягає в тому, що стиль у мистецтві є найбільш «тілесно-наочним, онтологічним». Мистецтво є сферою культури, де стиль мистецтва розкривається найповніше на всіх рівнях формоутворення, створюючи єдність у естетичному вимірі [4, с. 23].

Кожен митець має свій власний стиль, який виявляється через його унікальний спосіб вираження, використання форм, кольорів, ліній і текстур. Стиль може бути впізнаваним і характеризувати автора, його погляди, індивідуальність і творчу концепцію. Водночас стиль мистецтва є важливим фактором, що впливає на сприйняття твору глядачем, передаючи йому естетичні враження та почуття.

Стиль не є окремим елементом творчого процесу, а він виражається в сприйнятті і мисленні глядача та художника. Коли художник створює твір мистецтва, заздалегідь плануючи стиль у стилістичному відношенні, він стає стилізатором. Однак характеристики стилю виникають не з бажання автора, оскільки вони існують у історичному просторі-часу, а не в просторі одного конкретного твору. Це пояснює вислів Й.І. Винкельмана, що «стиль може з'явитися тільки після школи» [8, с. 325].

У пластичних мистецтвах стиль є формальною категорією, оскільки він відображає спільність пластичної мови і художньої форми. Водночас, художня форма має свій зміст. Тому необхідно додатково пояснити, що мається на увазі під терміном «категорія формальна». Ми стикаємося з формою, в якій реалізується певний зміст. Але форма має свою самостійність, так само як і сукупність ідей, які реалізуються в стилі. При визначенні стилю ми перш за все аналізуємо елементи форми.

Зрозуміло, що кожен стиль є місцем унікального зосередження певних ідей. Проте, ці ідеї супроводжують стиль, можуть керувати ним, бути його складовою частиною, але не є прямими носіями стилю. Стиль виявляється в тому, що ми можемо фізично сприймати, доторкатися до нього, а не лише уявляти його [14, с. 26].

Отже, суть художнього стилю поміщена не в елементах і тим більше не в «формальних носіях» (вони незмінні на протязі історії мистецтва), а в тому, яким чином ці елементи з'єднуються між собою. Якщо композиційна цілісність переважно просторова (чинник часу в композиції підпорядковується простору), то стилістичну єдність створює переважно

часовий характер, тобто стиль сприймається і оцінюється в історичному часі [8, с. 416].

З розвитком мистецтва географічні межі стилів поширюються, але водночас сфера дії стилю всередині самого мистецтва стає вузькою. Поряд з одним стилем з'являються інші. Національна школа, група художників або навіть окремих художників, який не належить до жодної конкретної спільноти, отримують право на вибір свого стилю. Стиль набуває вираженої індивідуальності. Слова «стиль - це людина» мають своє підставу. Не випадково багато дослідників пов'язують поняття «стиль», «життя», «діяльність» і «людина» як на індивідуальному, так і на історичному рівні, коли певний історичний контекст впливає на формування відповідного стилю. У такому випадку виникає стилістичний напрям, як це називає Д. Ліхачов. [8, с. 203].

Поява стилістичних напрямків замість історичних стилів свідчить про послаблення впливу стилю і відходу деяких видів мистецтва від конкретного стилістичного напрямку. Починаючи з XVII століття, різні види пластичного мистецтва по-різному виражають сутність стилістичного напрямку, до якого вони належать. Деякі види мистецтва повністю відокремлюються від певного стилю і не беруть участі у його розвитку. У XIX столітті склалася ситуація, коли стиль у своїх звичайних параметрах і критеріях почав втрачати значення. Свідомість цього остаточно привела до того, що художники прагнули змінити положення і самостійно створити стиль [8, с. 68]. У XIX столітті одночасно розвивалися і взаємодіяли стилістичні напрямки, які відомі як неостилі. З цього періоду стали домінуючими окремі течії і індивідуальні або художні стилі, які поступово зводилися до відмінності у манері та технічних прийомах.

Стилізація може бути розглянута як один з прийомів візуальної організації образного вираження, при якому виокремлюються найбільш характерні риси предмета, а непотрібні деталі відкидаються. Вона також може бути сприйнята як свідоме наслідування у мистецтві формальних

особливостей будь-якого історичного стилю. Поняття стилю пов'язує категорії історичного типу мистецтва і національної або регіональної художньої школи [14, с. 342]. Однак, в мистецтві Класицизму стилізація є неможливою, оскільки мислення художника, який відноситься до класицизму, ідентичне ідеям та принципам формоутворення цього художнього напрямку. Коли ці принципи стають невідповідними сучасності, неактуальними і зовнішніми, виникає уявна дистанція, і класицистичний стиль може перетворитися на штучну стилізацію, де стилізується і стилізує, чуже і своє. Таким чином, стилізація відрізняється від стилізаторства [8, с. 52].

У традиційних культурах Сходу стилізація є цілісним принципом художньої творчості і виступає протилежністю до натуралізму. Використання терміна «стилізація» для опису східного мистецтва є некоректним, оскільки цей термін є європейським і має інші відтінки значення. В східному мистецтві можуть застосовуватися цілісні стилізації, але також можуть обиратися окремі теми, форми, мотиви та прийоми формоутворення як об'єкти художньої гри. У деяких випадках цей творчий метод може бути названий «стилізацією мотиву» [9, с. 20].

Декоративна стилізація, особливо виявляється в декоративному та монументально-декоративному мистецтві, таких як оформлення інтер'єрів, монументальний розпис, мозаїка, фреска та вітраж. Цей підхід може привести до геометризації та орнаменталізації образотворчої форми. Орнамент є найяскравішим виявленням стилю і часто вважається «почерком епохи». Орнаментальні форми є найбільш абстрагованими від зовнішніх факторів, і їх стилістичні властивості легко впізнавані [22, с. 9]. Результатом застосування методу декоративної стилізації в жанрі натюрморту виступає такий його різновид, як декоративний натюрморт. Його характерною особливістю є допустимість умовного відображення реальних предметів.

Художня стилізація із супроводом контамінації дійсно може включати в себе поєднання різних тем, сюжетів і образів. Вона допускає елемент

еклектики, оскільки художник, звертаючись до минулого, несвідомо або свідомо проектує на нього сучасність, свою власну майстерність, технічні вміння, академічні знання, історію мистецтва, а також особистісні якості, що були вироблені у іншому часі та обставинах. Тому у прототипний образ можуть включатися елементи пізніших художніх форм, які є віддаленими йому в часі. [5, с. 91]. Так, чудовими, вишуканими стилістами були художники об'єднання «Світ мистецтва» О.Бенуа, Д.Сомов, а їх колега Л.Бакст, не менш чудовий художник, був стилізатором і еkleктиком [15].

Отже стилізація, як процес роботи, це, перш за все, узагальнення та актуалізація певних властивостей об'єктів (фігур, предметів), що зображуються, за допомогою ряду умовних прийомів зміни форми, тональних і кольорових відношень. Жанр натюрморту найбільш характерний і багатообразний в плані вивчення ознак стилізації як художнього методу, особливо в епоху появи і розвитку неостилів.

1.2. Характерні стилістичні ознаки в Європейському декоративному натюрморті другої половини ХІХ – ХХ ст.

Мистецтво натюрморту, що виникло ще у ХVІІ столітті, має свої неповторні риси, які визначають його особливість і значущість. Картина, яка зображує світ предметів, несе в собі багато більше, ніж просто візуальне зображення. Вона розповідає нам про основні властивості цих предметів, які нас оточують, відображаючи взаємозв'язок між художником і сучасником, а також виражаючи глибину сприйняття дійсності.

Завдання жанру натюрморту, сформульовані ще в ХVІІ столітті, зберігали свою актуальність у європейській мистецькій школі до середини ХІХ століття [13, с. 421]. У цей період натюрморт продовжував розкривати основні риси предметів, їх значення та взаємозв'язок з суспільством. Проте саме ХІХ століття стало часом істотних змін, які сильно вплинули на суспільство, мистецтво та сприйняття світу речей, а також на розвиток жанру натюрморту.

Передумовою для активного впровадження стилізації в мистецтво натюрморту був досвід імпресіонізму, що полягав у відкиданні форми предметів на користь відображення емоційного світло-кольорового стану. Едуард Мане в своїх натюрмортах, зафіксувавши зовнішні та випадкові якості предметів, намагався проникнути в таємничий індивідуальний характер кожного з них, наблизивши їх до принципів імпресіонізму. Він спрощував композицію, обмежуючи кількість предметів. В роботах Мане ми ніколи не зустрінемо перевантаженості чи штучної складності, які були характерні для його попередників. Едуард Мане в своїй творчості надихався колірною гармонією та пленерними відкриттями своїх попередників, але вніс у них особливу гостроту і прозорість.

Один з прикладів цього підходу - натюрморт «Білий бузок в скляній вазі» (Рис. А. 1.2.1.) 1882 року. У цьому полотні Мане майстерно відтворює пластику букета, скляної вази та глибину простору. Він досягає цього за допомогою точних пензельних ходів і великих площин чистого кольору. Світлове середовище передається з виваженою градацією і сміливими контрастами найтонших відтінків білого і зеленого.

Натюрморт Мане вражає своєю лаконічністю, він не містить нічого зайвого, лише гілка бузку і промінь світла. Його новаторський підхід надзвичайно збагачував живопис, відкриваючи перед ним цілий світ, який раніше ухилявся від уваги художників.

Едгар Дега використовував натюрморт як потужний засіб розкриття художнього образу у своїх полотнах. Один із прикладів цього може бути його портрет «Пані з хризантемою» (Рис. А. 1.2.2.), написаний у 1865 році. У цій картині значну частину композиції займає величезний букет різнокольорових квітів.

У натюрморті «Яблука і виноград» Клода Моне, створеному в 1880 році, видно його здатність надати предметам живу силу та динамічність, що додає їм власне життя. На цьому полотні все живе наповнене напруженим життям, яке ніхто раніше не зміг уловити, про яке навіть не підозрював.

У натюрмортах Моне, таких як «Натюрморт з грушами і виноградом» (Рис. А. 1.2.3.) (1879 р.), «Натюрморт з динею» (1872 р.), «Натюрморт з яблуками і виноградом» (Рис. А. 1.2.4.) (1879 р.), «Квіти і плоди» (1869 р.), він передає велику енергію та рух через предмети. Кожне яблуко, кожна груша або квітка на його полотнах мають свою внутрішню силу, яку вони випромінюють.

Моне використовував світло та колір, щоб передати динаміку та життєвість об'єктів. Він створював рухомі композиції, де кольори зливалися злиттялися та перепліталися, створюючи враження руху та плинності. Кожен пензельний штрих Моне надавав предметам особливу енергію та виразність [16, с. 8-28].

Огюст Ренуар, видатний художник своєї епохи, віддавав перевагу зображенню квітів у своїх натюрмортах. У ранніх роботах, де він зобразив квіти, використовувалися ніжні пастельні тона, які не повністю відповідають стильовим характеристикам імпресіонізму. Тому складно однозначно віднести їх до цього художнього напрямку.

Проте, невеликий натюрморт «Анемони» (Рис. А. 1.2.5.) 1898 року вже демонструє вплив імпресіонізму на Ренуара. В цій роботі присутність повітря та світла, що становлять важливі елементи імпресіоністичного підходу. Гра відблисків і кольорових штрихів, які надають неповторну природність і безпосередність, є характерними рисами творчості Ренуара.

До того ж, варто зазначити натюрморт «Плоди у вазі у формі раковини» (Рис. А. 1.2.6.) з 1881 року, який був вплинутий картинами Поля Сезанна. Ренуар в цій роботі використовує цікаву композицію та грає з формами та кольорами, щоб створити враження простору і об'єму.

Таким чином, Огюст Ренуар, хоча не є типовим представником імпресіонізму, все ж піддавався його впливу у своїх натюрмортах. Він експериментував з кольором, світлом та композицією, щоб надати своїм роботам особливу енергію та враження живості. Це свідчить про його талант і творчий пошук у світі натюрмарту.

Справді, Огюст Ренуар відзначався своєю здатністю створювати складні композиції, в яких використовувалося до двадцяти чотирьох різних предметів. У його натюрмортах було буйство форм і фарб, що додавало їм особливого жвавості і виразності [18, с. 21].

Серед прекрасних натюрмортів Ренуара можна відзначити такі шедеври, як «Букет троянд у синій вазі» (Рис. А. 2.1.7.) з 1892 року, «Букет троянд» з 1890 року, «Ваза з півоніями» з 1890 року, «Натюрморт з гранатами» з 1893 року, «Натюрморт з грушами і яблуками» з 1903 року, «Натюрморт з чашкою і чайником» з 1904 року, «Натюрморт з динею і яблуками» (Рис. А. 2.1.8.) з 1905 року, «Ружі у синій вазі» з 1900 року, «Тюльпани» з 1909 року, «Квіти і фрукти» з 1889 року.

Ці натюрморти вражають різноманітністю композиційних рішень та розмаїттям кольорів. Кожен предмет виконаний з увагою до деталей, а їх поєднання створює гармонійне і багатогранне враження. Вони втілюють талант Ренуара в передачі неповторності і краси природних об'єктів через використання майстерних кольорових переходів і світлових ефектів.

Імпресіоністи впровадили унікальну концепцію натюрморту, в якій світло і повітря стали основою, що активно перетворює предмет на носія світлових рефлексів. Це призвело до того, що предмети набули абстрактного характеру, контури їх розпливалися, об'єм і маса втрачали свою матеріальну відчутність, а емоційна складова художнього образу ставала більш виразною.

Така дематеріалізація предмету у мистецтві імпресіоністів, сповнена культом сонячного світла і яскравих барв на палітрі, приносила в натюрморт радісні, світлі і оптимістичні нотки [25]. Однак, це також спричиняло зміну у сприйнятті світу предметів у натюрморті.

Натюрморти Поля Сезанна стали першою реакцією на імпресіоністичну концепцію зображення видимого світу. Сезанн був зацікавлений в стійких закономірностях кольорних відношень і форм. Він поступово розвивав свій стиль, переосмислюючи традиційні принципи натюрморту та експериментуючи з новими підходами до композиції і

кольору [19, с. 32].

Єдиний з найвідоміших учнів Сезанна, Поль Гоген, впровадив концепцію "синтетизму" у свої натюрморти. Він поєднав реальність з елементами фантазії, створюючи яскраву колірну гамму, виразний малюнок і вільні композиційні рішення [13, с. 599].

У ранніх натюрмортах Поля Сезанна, створених на початку 1870-х років, можна відчувати теплоту та романтичний настрій, особливо в творі «Натюрморт з чорним годинником» з 1869-1870 рр. У цій картині годинник, раковина, ваза, чашка та лимон слугують Сезанну як мотив для натюрморту. Цей твір вражає своєю силою виконання, простотою та особливо пластичністю форм, і вважається одним з найбільших його успіхів. Обрані предмети несуть символічні асоціації, але акцент зосереджений на конструктивному настрої. Тут відчувається простір, що оточує предмети з усіх боків, але разом з тим підкреслюється площина самої картини [25].

Поля Сезанна протягом свого творчого шляху прагнув створити новаторську систему сприйняття, яка здатна була б об'єднати простір і час. Він зосереджено вивчав складне поєднання кольорів, яке привносило в його творчість світло і життєву силу. Завдяки його вродженій пристрасі до точності і порядку, він прагнув до раціональної організації зображення, надаючи йому гармонію, ритм та єдність. Імпресіонізм, безперечно, вплинув на Сезанна, навчив його тому, що колір має вирішальне значення в мистецтві живопису [19, с. 8-28].

Сезанн застосовує певні прийоми стилізації та трансформації форми речей для виявлення глибинного сенсу речей, виявлення їх взаємовідносин у постановочних натюрмортах. Він заради відновлення матеріальної сутності речей повернув кольору стійкий характер і відмовився від надмірно нюансованого кольору імпресіоністів. Будь-яка колірна пляма в зрілих творах художника лягає строго за формою предмету, свідчить про його реальний колір, підкреслює його контур і об'єм [30, с. 15].

Вінсент Ван Гог, застосовуючи стилізацію форми і колориту, утілював душевну збентеженість сучасної людини. Він оживляв світ речей, наділяючи його власною гіркою безнадійністю. Ван Гог досягав внутрішньої експресії шляхом використання особливих прийомів накладання фарби – різкими, іноді зигзагоподібними, а частіше паралельними мазками. Динамізм його мазків та виразна насиченість кольорів допомагали художнику передати всю складність його сприйняття світу [11]. Неповторність його творчої манери демонструють натюрморти: «Ваза з дванадцятьма соняшниками» 1889, «Ваза з волошками і маками» 1887, «Ваза з ірисами на жовтому фоні» 1890, «Ваза з трояндами» 1890, «Ваза з циніями і іншими квітами» 1886, «Вітка квітучого мигдалю в стакані» 1888, «Іриса» 1889, «Червоні макі і маргаритки» (Рис. А. 1.2.9.) 1890, «Натюрморт з іспанським перцем» 1899, «Натюрморт з олеандром» 1888, «Натюрморт з соняшниками» 1888, «Натюрморт» 1888, «Пара черевик» 1887, «Стілець Поля Гогена» (Рис. А. 1.2.10.) 1888. Ван Гог привносить в образ свій складний комплекс ідей і почуттів, загострену чутливість до потворності і дисгармонії життя, багатообразні асоціації і перш за все якнайглибше співчуття до людини, сполучене з безвихідним трагізмом [24].

Поль Гоген відтворює форму предметів у своїх творах, підкреслюючи лінійний ритм речей, який відрізняється від їх реального вигляду в природі. Його мистецтво характеризується площинністю, орнаментальністю та яскравістю барвистих плям, що створює декоративний ефект. Часто багато його творів нагадують східні декоративні тканини, і саме через це його стиль отримав прізвисько «килимовий» [21, с. 8-28].

Поступово процес розкладання художнього образу в творчості ряду художників другої половини XIX ст. привів до прямої відмови від зображальності [32, с. 56]. В натюрмортах постійно спостерігаються перетворення предметів та використання прийомів декоративної стилізації, а творчий процес перетворюється на справжню творчу лабораторію. Митці фовізму, наприклад Анрі Матісс, вдалися до емоційних, декоративних та

експресіоністичних можливостей у відтворенні фактури та світло-тонових відношень. Представники кубізму, як Жорж Брак і Пабло Пікассо, використовували аналітичні структури для створення нових способів відтворення форми та простору. Кожен з цих напрямків вніс свій внесок у живопис, розширивши традиційні рамки сприйняття та представлення світу через свої вишукані техніки й унікальний стиль

У ХХ столітті натюрморт пройшов через розпад і розщеплення форми предмету, руйнуючи силует і контур [10, с.26]. Пікассо написав чимало натюрмортів, а саме: «Натюрморт з фруктами на столі», 1909 (Рис. А. 1.2.11.); «Хліб і фрукти на столі»; «Пляшка Перно» (Столик в кафе), 1912; «Гітара», 1913; «Скрипка і гітара», 1913; «Фруктова ваза і гілка винограду», 1914; «Кларнет і скрипка», 1913; «Натюрморт», 1918; «Натюрморт з гітарою» (Рис. А. 1.2.12.), 1922. Натюрморт «Скрипка і виноград», 1912 року відновлює принципи стародавнього єгипетського мистецтва, де різні частини об'єкту зображувалися з різних точок зору.

Кубізм П.Пікассо і Ж.Брака став радикальним поворотом від пошуків художнього еквівалента реальності до її повного перетворення. Художники активно використовують метод стилізації форми і запроваджують нові методи трансформації та створення візуального образу. П.Пікассо, Ж.Брак, Х.Гріс використовують колаж – метод формоутворення з різноманітного за фактурою та якостями стороннього матеріалу (реклама, етикетки і вирізки газет, присипки піском, шматочки дерева, металу, сколки скла, гіпс, т. і.). Художники прагнуть передати суму пластичних почуттів і уявлень про предмети, життя сучасного міста, з його ритмами і документальними прикметами, створити нові декоративні ефекти, нові «музичні» образи «Натюрморт з арфою і скрипкою» (Рис. А. 1.2.14.) [26]. Вони запрошують публіку для участі в інтелектуальній грі побудови уявного образу, конструювання об'ємної форми з окремих площинних проєкцій [17, с. 12-30].

У ХХ столітті модерністські тенденції, виявлені у напрямках імпресіонізму, постімпресіонізму, символізму, модерну, експресіонізму, фовізму, кубізму, футуризму [10, с. 25-28], повністю перетворили уявлення про мистецтво та його здатність точно відтворювати реальні предмети і явища. Завдяки методам фовізму, експресіонізму та кубізму, розвинулися нові художні течії, такі як абстракціонізм, дадаїзм і сюрреалізм. Ці напрями дозволили митцям експериментувати з формою, кольором, простором та концепціями, виходячи за межі об'єктивного відображення світу. Вони пропонували оригінальні підходи до сприйняття та вираження мистецтва, що розширювали його горизонти та створювали нові можливості для творчості. Жанр натюрморту втратив своє колишнє трактування і взагалі зацікавлював митців, які прагнули відобразити почуття, форми та підсвідомість у повній абстракції від натури. Такі художники, як Пікассо, Далі, Дж. де Кіріко, Магрит, підходили до натюрморту з новими інтерпретаціями та символічними змістами. Початкова спрямованість модернізму полягала в прагненні до абсолютно суб'єктивного символу.

Стилізація, як художній метод, у таких умовах набуває символічного характеру. Символ стає особистим знаком почуттів, імпульсів, ідей та думок. Сама проблема естетичного сприйняття, як відображення світу, зникає. Згідно з твердженням відомого англійського естета Р. Ріда, живопис модернізму «не є наслідком процесу відображення» [17, с. 14-30]. А. Белий відзначав, що мистецтво визначається як мистецтво символічне, де цілісне емоційне відчуття є зв'язуючим елементом образів. За його переконанням, образи є емблематичним вираженням переживань. Г. Рїд позбавляє символічні образи реальних ознак і охарактеризовує їх як чисто суб'єктивну абстракцію. Таким чином, будь-яке поєднання ліній та кольорових плям може бути сприйняте як алегорія кохання, смерті, спокою або руху — все залежить від творчої інтерпретації. Ключ до цього естетичного шифру перебуває в руках художника і не може бути переданий глядачеві, оскільки

між змістом авторського задуму та формою його вираження не існує прямого зв'язку. [33, с. 231].

Предметом його зображень в натюрморті служать найпростіші і нескладні мотиви: строкаті тканини і крісла, квіти. Його не цікавить передача освітлення, в його полотнах майже немає об'єму, простір лише намічений. Лінії малюнка у Матісса завжди дуже лаконічні, вишукано-ритмічні. Підвищена звучність кольору, крупні барвисті площини, не роздроблені півтонами, умовність, спрощеність, схематичність форми і простору — якості художнього образу, які повною мірою характеризують прийоми стилізації, вироблені художниками ще на початку ХХ століття.

Образи, створені Матіссом, вражають своїм спокоєм, спокоєм і ясністю або живописним експресіонізмом з оптимістичними кольоровими палітрами [4, с. 98]. Незважаючи на лаконічність, умовність і узагальнення форм, колір виражається в складних градаціях, навіть якщо це здавалося б великі локальні плями, як у «Червоній кімнаті» (1908). Світло панує в чудових натюрмортах: «Червоні рибки» (Рис. А. 1.2.13.) 1911 року, «Букет квітів на веранді», 1912 - 13 року.

Теоретик та засновник Сюрреалізму Андре Бретон стверджував, що цей напрям повинен вирішити протиріччя між мрією і дійсністю і створити якусь абсолютну реальність, надреальність. В основі Сюрреалізму лежать теорія Фрейда про підсвідомість і його метод «вільних асоціацій» для переходу зі свідомості в підсвідомість. Проте форми виразу цих ідей були у сюрреалістів вельми різні [20, с. 8-28].

Сальвадор Далі створив «новий» парадоксальний світ художніх образів в жанрі натюрморту (Натюрморт, 1924; Натюрморт з кавуном, 1924; Натюрморт, 1925; Натюрморт в місячному світлі, 1927; Сонячний стіл, 1936; Живий натюрморт, 1956 (Рис. А. 1.2.14); Келих вина і човен, 1956; Ліжко, стілець і тумбочка, жорстоко нападаючі на віолончель, 1983., та ін.). При вивченні композиції «Поява лиця і фруктові вази на пляжі» (1938) ми розкриваємо дивовижний пейзаж у правому верхньому кутку, який

складається з бухти з хвилями і гори з тунелем, що проходить крізь неї. Цей пейзаж формується у формі голови собаки, а ошийник цієї собаки є залізничним мостом, що висить над морем. Собака парить у повітрі, немов примара, а середня частина її тіла представлена вазою з грушами, яка змінюється на жіноче обличчя, що дивиться на нас очима-раковинами. Як це часто буває у сні, деякі об'єкти, наприклад, шматок мотузки і серветка, видаються абсолютно ясними, тоді як інші змиваються і сприймаються зусиллям. [13, с. 599]. Тут застосовуються такі прийоми символічної стилізації як ускладнення цілісного художнього образу через парадоксальне поєднання простих, реалістично зображених елементів.

Джорджо де Кіріко створював художні образи цілком свідомо. До його робіт в жанрі натюрморт відносяться: «Невизначеність поета», 1913; «Пісня любові», 1914 (Рис. А. 1.2.15); «Меланхолічне прощання», 1916; та ін.

У картині «Пісня любові», написаної в традиційній манері, художник з'єднав в одному просторі голову класичної статуї, величезну гумову рукавичку і стіни пустинного міста [6, с. 98]. Про сучасність в творах нагадували типові образи ХХ століття — годинник, паровози, фабричні труби. Класичні елементи були присутні поряд з ними, але відрізнялися при цьому статичністю. Це дивне співіснування таких різнорідних предметів помітно підсилювало загадковість і абсурдність його робіт.

Стилізація речей і простору в його роботах також символічна і має на меті гру з сенсом цих речей, певну драматургію взаємовідносин предметів і простору, драматургія і відповідні сценічні прийоми – введення манекенів, «геометричних» предметів, мольбертів з холстами, за принципом «картина в картині», географічних мап та засобів малювання, схожих на бойові стріли [8, с. 698].

Рене Магрітт майстерно створював контраст між чудово виписаними дивними поєднаннями ірреальних предметів і природним оточенням. З цією метою він активно використовував в своїх полотнах символіку дзеркал, очей, вікон. До його сюрреалістичних натюрмортів відносяться: «Час

відправлення» 1938, «Пам'ять» 1948, «Пояснення» 1952 (Рис. А.1.2.18.), «Людський стан» 1935.

Магрітт вважав, що прихований поетичний зв'язок назви і картини сприяє магічному здивуванню, яке він вважав призначенням мистецтва. Магрітт також використовував образи картини в картині, дзеркала, вікна, ока, сцени або завіси [10, с. 26-27].

В кінці ХХ на початку ХХІ сторіччя натюрморт виходить за межі жанру образотворчого мистецтва. Збагачуються техніки і методи виконання натюрморту: фотографія, мультимедіа, інсталяції. Сучасний натюрморт взаємодіє з поп-артом, гіперреалізмом, експериментальними напрямками мистецтва. Так Джеф Кунс створює за сучасними технологіями копії предметів дитячих забав, які дуже збільшені у розмірі (надувні кульки, шкарлупа від кіндерсюрпризів, тощо). Патрік Колфілд застосовує прості стилізовані форми для створення натюрмортів, які були характерні для художників геометричної абстракції. Демієн Херст, який став відомим через роботу з муміфікованою тигровою акулою, реалізував буквральність виразу «Naturemorte» (фотографії у морзі). Сучасні натюрморти продовжують бути не тільки уособленням предметного світу, а й місцем для експериментів — гаслом для вираження свого внутрішнього стану, способом підняти завісу до потаємного і таємного світу художника. Розкриваючи прихований сенс об'єктів, натюрморт може хвилювати нас не менше, ніж жанрові картини.

Отже в образотворчому мистецтві кінця ХІХ – початку ХХІ століття виникли різні види стилізації художнього образу, які поєднали прийоми: умовного спрощення або ускладнення форми і кольору, декорування поверхонь та декоративного сполучення колірних плям, текстур та ін., виявлення символічних архетипічних та суб'єктивних структур зображених образів та гри з реалістичними або умовно визначеними та візуалізованими сенсом буття.

1.3. Стилiзацiя декоративного натюрморту у вiтчизняному мистецтвi

Український натюрморт має глибокі зв'язки з національною історією, традиціями та народним мистецтвом, що робить його особливим і виразним. Його стилістичні прийоми базуються на принципах етнічної візуальної культури України, яка є важливим елементом національної ідентичності та самобутності народу.

Для українських художників характерний декоративний підхід до натюрморту, а також метод декоративної стилізації. Їхні твори можуть мати різну ступінь умовності, варіюючись від майже реалістичних, але барвистих і яскравих зображень, до абстрактно-символічних, які виражають тонке філософське відчуття за допомогою нюансових кольорових взаємозв'язків.

Декоративний натюрморт стає важливим засобом вираження глибокого зв'язку українців з природою, езотеричних знань про свій край через побутові речі, магію створення предметів і особливий духовний зв'язок з ними. Це також відображає специфіку інтелектуального буття, де виявляється український менталітет. Ми намагаємося знайти власний «ізм», який настійливо стукає до дверей європейської спільноти, щоб показати нашу унікальність і внести свій внесок у світове мистецтво [2, с. 8].

Український натюрморт, часто маючи піднесений, оптимістичний та святковий характер, створює справжній гімн природі та її щедрим дарам. Олекса Новаківський, один з провідних художників початку ХХ століття, втілює в своїх натюрмортах з квітами свій бурхливий темперамент та безмежне захоплення всім, що є на землі. Роботи Новаківського, такі як «Рожі», «Гвоздики по заході сонця», «Весняні квіти», «Соняшники» та «Натюрморт» (Рис. А. 1.3.17.), вражають своїм сміливим колористичним рішенням та стилізованою формою.

Для Олекси Новаківського квіти стали об'єктом, з яким він мав вдячну можливість повністю віддатися магії живопису, користуючись лише живописними засобами. Його мистецтво дозволило моделювати форму за

допомогою одного лише кольору, без використання світлотіні. Це стало першим внеском Олекси Новаківського в західно-українське малярство та відображає його унікальний підхід до мистецтва.

Оригінальне поєднання кольорів, відчуття ритму та глибини в роботах Олекси Новаківського відображають його безмежну пристрасть до життя, природи та самої творчості. Його натюрморти заповнені енергією та емоціями, вони переносять глядача у світ краси та гармонії, допомагаючи відчутти тонкі нюанси природи та внутрішнього світу художника.

Якщо раніше художники зверталися до локальних кольорів для зображення предметів і намагалися досягти чіткості їхніх форм за допомогою світлотіні, то Олекса Новаківський використовував різні відтінки фарб безпосередньо на формування форми предметів. Ці кольори, зливаючись оптично на певній відстані у фокусі зору глядача, надавали зображеним предметам природного кольорового звучання. Відтак, колір став основним джерелом емоційного впливу на картину і засобом стилізації. Успішно знайдені дзвінкі гармонійні кольорові поєднання, поєднані з широкою вільною манерою письма, а іноді й енергійною, виразною контурною лінією, визначають стилістичну неповторність численних натюрмортів Олекси Новаківського. Наступні його натюрморти мають велично-парадний характер, нагадуючи панно, декоративно стилізовані з ірраціональним колоритом, що не зустрічається в природі. Вони характеризуються чіткою композиційною системою з виразно визначеним центром. Серед них варто виділити полотно «Багатство України» (Рис. А. 1.3.18.) (1917 р.), яке є одним з величних та урочистих натюрмортів Олекси Новаківського та вважається одним із найкращих його творів [12, с.114].

Роман Сельський - художник, який створює цікаві та неординарні натюрморти, серед яких виділяється полотно «Натюрморт з каталогом радянської виставки». Цей твір привертає увагу своєрідним творчим баченням, вмінням майстерно втілити різні форми, складну композицію та

виразне письмо. Динамічний та енергійний мазок надає полотну почуття незримості присутності людини.

Особливими є також натюрморти Осипа Сорохтея, що відрізняються декоративністю стилізації. Серія робіт з вазонами, таких як «Натюрморт з книгами» (1936 р.) та «Натюрморт з вазоном» (1939 р.), є яскравим прикладом цього. Незважаючи на реалістичну природу зображення, світлотіньові градації практично відсутні, а кольори предметів відтворюються локальними цілими плямами, створюючи гармонійні колористичні відношення. Інші роботи, такі як «Натюрморт з зошитом» (1935 р.), «Жоржини» (1935 р.) та «Натюрморт з скрипкою» (Рис. А. 1.3.19.) (1938 р.), також вражають своєю естетичною привабливістю та використанням цілісних кольорових плям.

Такі художні твори відображають унікальний підхід до натюрморту, що характеризується яскравими кольорами, стилізованими формами та виразними композиціями. Вони відкривають нові грані в мистецтві і дозволяють глядачеві побачити світ через призму художнього бачення.

Для натюрмортів Д.Іванцева характерна експресивна манера письма і декоративна стилістика з рельєфом пастозних сміливих мазків, конструктивною композицією і багатого кольоровою палітрою («Хризантеми» (1935р.), «Натюрморт» (1949 р). Пізніше художник застосовував технологію пуантилізму «Соняшники» (1939 р), «Натюрморт», (1957 р.) [28, с.168].

Живопис Лева Крамаренко «Натюрморт з самоваром» (Рис. А. 1.3.20.), 1929 темпераментний, соковитий, насичений чистим кольором, художник впевнено ліпить форму, але при цьому вдається до певної її деформації та стилізації. Контур речей ніби пливе, ламається. Змальовуючи такі строго геометричні речі, як склянка, пляшка, самовар, чашка з блюдцем, він будує їхні вертикальні осі під різними кутами. Разом з тим не переступає грані, за якою зникає конструктивна вірогідність зображення. Колористичне рішення натюрморту побудоване на варіаціях контрастних кольорів – червоного і

зеленого з яскравим звучанням, проміжних – оранжевого і жовтого, що створює декоративне звучання. Колір ніде не лягає суцільною плямою, всюди ускладнюється півтонами, рефlekсами, блисками.

Анатолій Петрицький в своїх численних натюрмортах, зокрема «Квітах», виявив емоційність і яскраву декоративність живопису. Квіти Петрицького стилізовані й живуть власним життям. Натюрморти Адальберта Ерделі втілюють поезику і красу буденних побутових предметів «Натюрморт» (1955 р.) (Рис. А. 1.3.21.). Усі вони зігріті незримою присутністю людини, сповнені своєрідної одухотвореності.

Український натюрморт першої половини ХХ століття відзначався своєю індивідуальністю та характерними рішеннями. Художники цього періоду прагнули до передачі об'ємності та матеріальності зображених предметів за допомогою яскравих кольорових поєднань або майстерним поєднанням теплих та холодних відтінків.

Одним із ключових аспектів стилізації художнього образу було відтворення емоційного піднесення, що супроводжує сприйняття природи. Художники намагалися передати яскраві світло-кольорові гармонії навколишнього середовища та взаємодію предметів. Кожен натюрморт створювався з метою викликати в глядачів враження ізяцності та емоційного зв'язку з ним. Українські художники того часу розкривали своїм творчим підходом неповторний спектр виразних можливостей натюрморту. Вони здатні були за допомогою кольору та композиційних рішень передати глибину почуттів та створити магічну атмосферу, яка відображала їх особисті емоції та сприйняття навколишнього світу.

У 60-70-ті роки українські художники виявили інтерес до сюжетів, пов'язаних з національним побутом та сільською працею. Цей період відзначився зверненням до народних ідеалів добра і краси, а також підкресленням значущості праці в житті людини. Федір Манайло у своїх натюрмортах, таких як «На Юріїв день» та «Новий хліб», втілює народні ідеали та цінності. Він уособив роль праці як сенсу життя людини, що

відображалось в його творах. Ці натюрморти були сповнені символіки, що показували важливість сільського господарства та святкування традиційних українських подій.

У період 60-70-х років Анатолій Кашай та Костя Коцка дійсно використовували декоративну стилізацію форми та кольору в своїх творах. Це виражалось в їхньому використанні яскравих кольорових плям та спрощених форм, що надавало їхнім роботам характерної естетики та стилізованого вигляду.

Українські художники сходу України, такі як І. Галаганов, А. Назаренко, Б. Єрбомін, В. Теличко-Еверт, Г. Тишкевич, Л. Джарти, Ю. Зорко, О. Поляков та інші, дійсно внесли значний вклад у розвиток натюрморту.

Олекса Шатківський, один із представників сходу України, створив низку творчих композицій, які відрізнялися святковістю, урочистою піднесеністю та чіткою побудовою конструкції. Його натюрморти, такі як «Натюрморт» (1964), «Натюрморт з грушами» (1964), «Кали» (1967), «Осінні квіти» (1968), «Натюрморт біля вікна» (1975), були виразними прикладами його мистецького вміння [30, с. 55 – 60.].

Творчість Олекси Шатківського характеризується майстерністю в створенні композицій, ретельним використанням кольору та світла, а також вмінням передати настрій та емоції через зображення предметів. Його натюрморти часто втілювали в собі почуття гармонії, спокою та краси.

Поступово художнє життя стає все більш незалежним, а творчі пошуки художників урізноманітнюються. У жанрі натюрморту видаються надзвичайно талановиті майстри, такі як К. Білокур, Т. Яблонська, О. Шовкуненко та М. Глущенко, які вносять свій внесок у цей жанр.

Особливість побудови натюрмортів К. Білокур полягає в тому, що вони надають нам відчуття фантастичної реальності або реальної фантастики, що існує на межі дійсності та мрії. Її твори, такі як «Рожі та троянди», «Бурячок», «Букет квітів», вражають своєю незвичайністю та вишуканістю.

Декоративна стилізація та зацікавленість національними традиціями і культурою постійно розвиваються у творчості молодих сучасних художників, таких як Р. Мірзоев, Н. Мариненко, О. Сай, А. Волокітін, Е. Стукалова та інші. Вони вплітають стилістичні прийоми та засоби стилізації, що були винайдені Пікассо, Матіссом, Сезанном, та переосмислюють їхні досягнення з використанням нових художніх матеріалів та технік.

Ці молоді художники проявляють активну творчу самобутність, експериментуючи з формою, кольором та композицією. Вони використовують стилізацію як засіб вираження свого власного художнього стилю та сприйняття національної культури. Їхні роботи часто відображають мотиви традиційного мистецтва, народних ремесел та народних звичаїв, надаючи їм нову інтерпретацію та сучасну естетику.

Крім того, ці художники експериментують з різними художніми матеріалами та техніками, що дозволяє їм створювати унікальні образи і втілювати свої творчі задуми. Вони використовують нові технології, цифрові медіа та інші сучасні засоби для реалізації своїх ідей.

Символіка та метафоричність української культури мають важливе місце в творчому доробку Олександра Валенти. Він вдало відтворює український контекст у своїх роботах через використання зображальних мотивів, багат шарових палітр та глибокого духовного змісту. Стилiзація стає важливим елементом його творчості, особливо в площинності образів, де використовуються насичені кольори.

Стилiзація і узагальнення форми до універсальїх праобразів речей дозволяє Сергію Беліку створювати натюрморти («Тихе життя») з філософським осмисленням духу в матеріальних предметах. Глибинне смислове наповнення простих речей досягається завдяки стилізованій лаконічності форм. Художньо осмислене тихе життя простих речей, що відкриває цілу метафізику натюрморту у творчості Сергія Беліка. Предмети на його полотні — це вираження довічних пошуків сенсу буття, пізнання таємниці суцього, безмежного.

К.Бабиц у творі «Яблучка» також застосовує декоративну стилізацію, використовуючи локальні кольорові плями, які грають головну роль художнього твору. Творчість В.Приходька, О.Корнієнко відзначає «продовження та індивідуальне прочитання» східноєвропейської версії сезанізму й фовізму та діалогізм європейської та фольклорної традицій.

Отже, бачимо, що український натюрморт — це динамічна структура, що включає в себе глибинні пласти праісторичної пам'яті, символічно розкритої у різних формах та художніх образах, елементах етнічного та національного самоусвідомлення, закарбованого у специфічній знаковій стилізованій формі. Стилiзовані форма, колір, освітлення мають різний рівень узагальнення і виступають чинниками типізації та художнього абстрагування в процесі створення художнього образу. Українські натюрморти демонструють широкий спектр застосування стилізації: від реалістично-імпресіоністичних до умовно-декоративних, формальних прийомів створення художнього образу.

Висновки розділу 1

У натюрморті художники втілювали найконкретнішу реальність, оточуючу людину - предмети, які були продуктом її конкретної діяльності. Проте ці рукотворні речі також набували алегоричного та емблематичного значення, стаючи символами нематеріальних, духовних цінностей і втіленням роздумів над сенсом людського життя. Натюрморт передавав тонке відчуття естетичної самоцінності речі, її глибоку емоційну зв'язаність з власником та іншими предметами в повсякденному житті. Залежно від світогляду і розуміння ролі цієї речі в житті людини, форми та стратегії художнього відтворення натюрмортів змінювалися в різних стилістичних варіаціях.

У натюрморті відображувалась повсякденна реальність через вмiле компонування речей та об'єктів у художньому вимірі. Ці витончені композиції не тільки передавали зовнішній вигляд предметів, але й

захоплювали їхню внутрішню сутність та емоційне звучання. Кожен натюрморт мав свою унікальну історію, сповнену символіки, метафор та підтексту. Він відкривав глядачеві нові способи сприйняття і розуміння світу через взаємозв'язок предметів та їх взаємовплив на людину.

Стилізація визначається як метод візуальної організації образного вираження художньої ідеї твору. Існують різні види художньо-образної стилізації, які виникли та поширились у художніх практиках новітнього мистецтва. Поряд з тим, стилізація визначається і як свідоме наслідування у мистецтві формальних прикмет будь-якого історичного стилю.

Відхід від реалістичного зображення у бік стилізованої умовної форми і кольору був зумовлений різними факторами, але в цілому митці шукали нове звучання і розвиток жанру. Стилізований натюрморт кращих майстрів поєднує дивовижну силуетну виразність, витонченість, композиційний лаконізм і завершеність поряд з символічним наповненням та ігровою драматургією виразних художніх образів.

Український натюрморт пов'язаний насамперед з національною історією, традиціями і народним мистецтвом. Тому можна вважати, що стилістичні прийоми створення художнього образу ґрунтуються на принципах етнічної візуальної культури України, яка зберігає національну ідентичність та етнічну самобутність народу. Для українців притаманний як реалістичний емоційно-експресивний натюрморт, так і умовний, декоративно-стилізований натюрморт.

Вітчизняний натюрморт зберігає самобутність, асимілює світові художні практики та експериментує з новими живописними матеріалами та техніками. Ліричне світосприйняття — одна з ментальних особливостей українців. На фоні загального руху мистецтва до світових художніх практик, сучасний український натюрморт не аналітичний, а синтетичний. Він має спонтанний, емоційний характер, осягається інтуїтивно, але зберігає конкретність натурних форм. Етнічні традиції продовжують жити розвиток національного натюрморту, але у багатьох сучасних митців опора на

традицію поєднується із новітньою художньою стилістикою та виражальною мовою. Стилiзовані натюрморти стають уособленням предметного світу і експериментальною ланкою творчості художника.

РОЗДІЛ 2. ПРИЙОМИ СТИЛІЗАЦІЇ В ДЕКОРАТИВНОМУ НАТЮРМОРТУ

2.1. Прийоми стилізації в процесі творчого задуму декоративного натюрморту

Стилізація - це творчий процес, який включає ритмічну організацію зображення шляхом узагальнення об'єктів. Процес стилізації використовує різноманітні прийоми для зміни форми, тону і кольору об'єкта відповідно до поставленої мети. Завдяки стилізації, зображення набуває декоративних ознак і сприймається, як особливий мотив.

У процесі стилізації художник зосереджується на суті об'єкта, виокремлюючи його ключові риси та відтворюючи їх у спрощеній, узагальненій формі. В результаті створюється новий візуальний мовний код, який додає образу елементи декоративності та стилістичної виразності. Цей процес не лише надає зображенню естетичного значення, але й дозволяє підкреслити особливості та емоційний звучання об'єкта. Стилізація є сильним засобом художнього вираження, що дозволяє художникам створювати оригінальні твори з власною характерною манерою. Вона відкриває нові можливості для творчого вираження, дозволяючи перетворити реальний світ у світ уявлення і символіки. Стилізовані образи вирізняються своєрідністю і експресивністю, привертаючи увагу глядача своїм декоративним чарівним виглядом [12, с. 244].

Мистецтво стилізації включає в себе різноманітні прийоми, які дозволяють перетворити форму предмета на визначний візуальний знак або символ, або ж збагатити його додатковими смислами, декоративними деталями та мотивами. Варто зауважити, що спрощення форми не означає її втрату значущості. Навпаки, за допомогою вилучення неважливих деталей художник акцентує увагу на найвиразніших аспектах предмета. Такий підхід допомагає зрозуміти сутність і найважливіші характеристики об'єкта.

Жанр натюрморту дійсно є одним з найбільш характерних і різноманітних щодо вивчення ознак стилізації як методу творчої роботи. Працюючи над умовним, стилізованим натюрмортом, художник заздалегідь розмірковує про стиль та вирішує, яким буде результат з точки зору стилістичних виразних засобів. Він перетворюється на стилізатора, який свідомо впроваджує елементи стилізації у свою роботу [8, с. 325]. Стилізація передбачає спільність пластичної і художньої форми в передачі конкретних сенсів і поєднанні формальних якостей художнього образу. Художнє мислення здатне поєднувати абстрактне і конкретне, загальне і приватне, об'єктивне і суб'єктивне, пізнаване і непізнаване. Ці зв'язки проявляються в композиції твору мистецтва, яка є унікальною цілісністю всіх елементів змісту і форми. Проте саме ця цілісність стає складовою частиною стилю [10, с. 26-28].

Суть художньої стилізації не лише в узагальненні натури до умовних елементів, але і у способі поєднання цих формально-виразних елементів у цілісний і гармонійний художній образ, який характеризує творче мислення художника. У стилізованому натюрморті необхідно виділити один головний об'єкт, навколо якого ставлять інші компоненти. Предмети спрощують, трансформуючи їх в символи і силуети. Можна використовувати протилежний прийом, наситивши композицію декоративними деталями [2, с. 6-7]. Стилізація припускає цілісність формоутворення, використання єдиного принципу або звернення до одного мотиву як формоутворюючого (гнуті лінії як формотворчий засіб в мистецтві Ар-Нуво). Стилізація завжди є як процесом як переживання — осмислення, так і осмислення — переживання [8, с. 621].

Створення художнього твору неможливе поза методу стилізації. Характер і ступінь стилізації декоративної композиції визначається творчим задумом і змістовним наповненням майбутнього твору, характером художнього образу, суб'єктивною позицією та світоглядом художника.

Використовуючи прийоми стилізації, запозичуючи історичні сюжети, художні прийоми з уже наявного культурного досвіду, їх творче переосмислення і образну передачу сучасними художніми засобами, художник формує свій стиль і творчу манеру створення художнього образу.

2.2. Виконання оригіналу в матеріалі

Натюрморт - це не лише проста сукупність речей, зібраних разом за певною темою, але й майстерно організовані елементи, що передають глибокий зміст та ідеї художника.

Особливість природніх об'єктів натюрморту – їх обмежений термін існування. Вирвані з природного оточення, вони приречені до загибелі: квіти швидко в'януть, плоди гниють і т.і. Тому одна з ведучих функцій натюрморту – надати незмінності тлінному, увіковічнити швидко зникаючу красу, зупинити хід часу і зробити прекрасне вічним. Саме ця можливість надає натюрморту філософської глибини та пригортає інтерес та увагу глядача.

Предмети, які включаються в натюрморт, можуть бути розподілені на дві широкі категорії: природні об'єкти і творіння людських рук. Природні об'єкти, такі як квіти, фрукти, їжа, риба, дичина і багато іншого, привертають увагу до природи, її краси і життєвого циклу. Ці об'єкти можуть символізувати життя, плодючість, зрілість або навіть незбагненність природи. Вони передають частинку природного світу і пробуджують в нас відчуття зв'язку з ним.

Коли ми відтворюємо предмети в натюрморті, важливо враховувати їх знаково-символічне значення. Символіка речей не тільки прикрашає ідею твору, але й забезпечує зрозумілість і встановлює контакт з глядачем. Використання символіки в натюрморті тісно пов'язане з емоційно-чуттєвим аспектом, а також з характером, художнім методом і технікою виконання.

Художник, працюючи над натюрмортом, повинен не тільки усвідомлювати цю символіку, але й співвідносити її з власною художньо-

творчою манерою, світоглядом, настроями і технічними особливостями виконання. Це дозволяє художникові виразити свою унікальну особистість і передати особисті емоції через твір мистецтва.

Метою нашої кваліфікаційної роботи є фокусування на стилістичних прийомах типізації, які визначають головне і відмовляються від неважливого та другорядного у створенні художнього образу. Використання типізації, світло-повітряних та кольорових узагальнень спрямовується на досягнення одночасно індивідуального, чуттєво-конкретного відтворення суті обраних об'єктів для натюрморту.

Розробляючи ідею нашого декоративного натюрморту, ми перш за все зосередилися на визначенні складу його предметного наповнення та просторово-часових відносинах обраних речей. Ми обрали звичайні у побуті речі, квіти і плоди, які постійно оточують людину і здатні розкрити особливості особистого життя, створити атмосферу емоційного напруження або ліричного звучання. Квіти та плоди, які мають ознаки крихкої тимчасової природньої краси, символізують швидкоплинність часу і надають натюрморту метафоричної, філософської забарвленості.

Первинні пошукові замальовки (Рис. Б. 2.2.1.) носили лінійний характер і були спрямовані на пошук та вивчення натурального матеріалу для майбутнього натюрморту.

Розташування предметів відображає композиційна будова натюрморту, тому наступним етапом роботи було композиційне опрацювання пошукових замальовок. Паралельно велась робота щодо визначення тонового та кольорового складу майбутньої роботи як єдиного цілого (Рис. Б. 2.2.2.).

Тематичний натюрморт має більшу свободу у визначенні композиційної будови та точки зору. Основна робота полягає у вирішенні питань розміщення групи обраних предметів, їх рівноваги, пропорційних відносин, характеру освітлення, контрастності, тонової та кольорової насиченості, які мають відповідати головній ідеї майбутнього твору.

Композиція натюрморту має певні особливості. Предмети його зазвичай наближені один до одного так, що погляд має можливість досягнути їх в цілому та оцінити у першу чергу їх матеріальні якості – пластику форм, фактуру поверхонь, рельєф, певні деталі, а також їх взаємодію з оточуючим середовищем, тобто умови їх існування. Масштаб композиції в натюрморті, як правило зорієнтований на розмір малої речі, що зумовлює більшу інтимність натюрморту у порівнянні з іншими жанрами. При цьому самі композиційні структури в жанрі натюрморту більш різнопланові та складні, постановочні та символічні.

В організації композиції натюрморту художники застосовують різні будови ритмів – лінійні, тонові, кольорові. Особливу роль відіграють контрасти, які організують сприйняття через виділення певних предметів зображення. Посилені контрасти створюють напруження, динаміку сприйняття. Динамічні композиції будуються через зміщення композиційного центра від центру картинної площини та досягнення зорової рівноваги ритмічно розташованих мас. Ритм, закладений у структуру композиції, керує зоровим сприйняттям глядача. Але треба враховувати, що переобтяження композиції ритмами ускладнює її, послаблює виразність. Те саме можна сказати і про використання кольору та кольорових гармоній в натюрморті. Тому важливо уважно відноситися до організації ритмічної тонової та кольорової складових зображення.

Ми вирішили побудувати композицію трансформації реалістичних мотивів декоративного натюрморту на засадах узагальнення та стилізації цих форм.

Головна мета цієї роботи домогтися декоративності форм і мотивів на основі колориту (кольорової гами) в поєднанні з декоративністю мотивів та збереженням образних характеристик.

Пошукові ескізи декоративного натюрморту остаточно привели нас до визначеної композиції структури.

Коли проблеми змістовної та композиційної структури майбутнього натюрморту були вирішені, ми остаточно визначились з горизонтальним форматом (65*85). Розробка картону у відповідному форматі виявила порожні місця і дозволила уточнити композиційні плани. Основну групу предметів ми розмістили на другому просторовому плані. Скорегували розміщення зорового та змістовного центрів композиції. Якщо композиція вирішується як декоративна, необхідно звернути увагу на збереження площинності та підвищене кольорове звучання. У цьому випадку кольорове рішення грає ведучу роль у створенні емоційного впливу на глядача (Рис. 2.2.3.).

Відомо, що колір – це душа і життя живопису. Його характеристики разом з особливостями освітлення визначають емоційно-виразний змістовний склад твору. Необхідно визначитись з загальним колоритом і відповідними кольоровими гармоніями, які відповідають темі і змісту обраного натюрморту.

Ми обрали прийоми стилізації освітлення та кольорових сполук, які були винайдені ще імпресіоністами. Трансформація зорового образу предмету повністю залежить від особливостей освітлення та колористичних гармоній. Важливим стає загальний колористичний та тоновий стан натюрморту, який і створює емоційно-чуттєве враження від твору. Художник застосовує живописні засоби для відображення тонких почуттів і створює метафоричне середовище, в якому предмет стає носієм світлоповітряних рефлексів і, відповідно, втрачає власні об'єктивні властивості, конкретність форми та матеріальну відчутність. Колір та тонові відносини стають головними засобами відображення суб'єктивного.

Колорит створює перше враження від натюрморту, тому має будуватися не на штучних і випадкових ефектах, а на виважених і зрозумілих кольорових гармоніях. Він може бути доволі стриманим та узагальненим чи детально розробленим залежно від творчого задуму. Колорит, на відміну від формального змісту натюрморту, впливає на підсвідомість і викликає

емоційну реакцію та суттєві переживання глядача. На цих засадах створювалися спочатку пошукові короточасні ескізи, в яких вирішувались загальні проблеми кольорового ладу та колориту композиції натюрморту, а потім – тривалі ескізи з деталізованим вирішенням проблем застосування кольору як виразного засобу.

Паралельно з вирішенням проблем змісту та складу композиції, її тоновим та колористичним звучанням, ми вирішували проблеми застосування художнього методу і художньої мови майбутнього твору (Рис. 2.2.4.).

Обраний нами метод стилізації ґрунтувався на застосуванні прийомів типізації та художнього абстрагування. Поряд з цим, зорієнтованість на конкретику, реалістичність та почуттєву детермінованість предметів натюрморту дозволила надати художньому образу цілісності та виразності.

Завдяки стилізації нам вдалося поєднати формальні та змістовні складові натюрморту, розкрити головну ідею твору і відобразити власне ставлення до зображеного.

Натюрморт виконувався олійними фарбами у відповідності до обраної техніки та технології. Алгоритм виконання натюрморту базувався на академічних принципах виконання тришарового олійного живопису: вирішення загальних тонально-кольорових відносин через підмальовок, розробка предметів та конкретних елементів зображення, заключна стадія узагальнення та кольорового збагачення з застосуванням лесувань.

Робота була оформлена за вимогами кафедри образотворчого мистецтва (Рис. 2.2.5.).

Висновки до розділу 2

На сьогодні поняття «стиль» належить до найбільш дискусійних питань, що передусім пов'язано зі складністю його інтерпретації. Цілісна модель мистецтва як естетичне явище передбачає опрацювання та осмислення всіх його основних понять, серед яких важливе місце посідає

феномен стилю. У структурі мистецтва ХХ ст. органічно поєдналися напрями відверто протилежної художньої орієнтації. Формалістичний напрям має два види: Футуризм і Кубізм. Нереалістичний напрям: Експресіонізм, Сюрреалізм. Реалістичний розділений на три види: Натураліст, Соцреалізм, Веризм.

Стилізація – метод організації цілого на підставі узагальнення об'єктів зображення. Він поєднує ряд умовних прийомів змінення форми, тональних і кольорових відношень об'єкта у відповідності до обраної мети. Характер і ступінь стилізації натюрморту визначається творчим задумом і його змістовним наповненням, характером художнього образу, суб'єктивною позицією та світоглядом художника.

Стилізація як відображення творчої індивідуальності художника, має якості унікальності, неповторності його образного мислення. Характер і ступінь стилізації натюрморту визначається творчим задумом і змістовним наповненням майбутнього твору, характером художнього образу, суб'єктивною позицією та світоглядом художника.

Створюючи стилізований натюрморт, ми намагалися враховувати знаково-символічні значення предметів та рольові характеристики речей, які оточують людину. Ми вирішили зберегти матеріальність, передати текстуру речей і зосередитися на створенні художнього образу узагальненого метафорично-музичного середовища, яке утворюють предмети натюрморту та його освітлення. Стилістичні узагальнення світло-повітряних та кольорових відношень дозволило передати суто індивідуальне, чуттєво-конкретне ставлення до суті обраних для натюрморту речей.

Ми обрали звичайні у побуті речі, квіти і плоди, які постійно оточують людину і здатні розкрити особливості особистого життя, створити атмосферу емоційного напруження або ліричного звучання. Квіти та плоди, які мають ознаки крихкої тимчасової природної краси, символізують швидкоплинність часу і надають натюрморту метафоричної, філософської забарвленості.

Натюрморт отримав назву «Настрій».

В процесі виконання роботи були застосовані різноманітні прийоми живопису олійними фарбами (від лесування до корпусної прописки, механічного змішування кольорів та прийомів дивізіонізму, тощо), що значно збагатило досвід творчої роботи над натюрмортом.

ВИСНОВКИ

Стиль - це виявлення ідейно-художніх особливостей в творах різних видів мистецтва, характерних для певної епохи. Виникнення та зміна стилю обумовлюється ходом історичного розвитку суспільства, і в той же час можуть існувати різноманітні та навіть протилежні стилі. Термін "стиль" також використовується для опису стилістичних особливостей групи художників або одного художника, коли їхнє мистецтво відрізняється яскравими та індивідуальними рисами.

Художній стиль відображає спосіб сприйняття світу людиною та цінності, які важливі для суспільства. Стиль є активною силою, що формує художні образи. Він є складовою художньої форми та фактором поєднання змісту та форми, що є передумовою для відображення ціннісних смислів. Стиль відображає творчу індивідуальність художника та має унікальність, неповторність образного мислення. Ідейно-естетична основа стилю формується в рамках концепції, що розвивається за допомогою певного художнього методу та світогляду. Стилістичні якості відображають суб'єктивний внесок художника у зображення. Просте копіювання природи не створює стиль, оскільки стиль є найвищою категорією художнього мислення, яка передбачає пізнання сутності речей.

Стилізація є одним з методів візуальної організації образного відтворення художньої ідеї у творі. У сучасному мистецтві використовуються різноманітні види художньої стилізації, які виникли та поширилися у художніх практиках. Зокрема, стилізація може полягати у свідомому наслідуванні формальних рис будь-якого історичного стилю.

Натюрморт, як жанр образотворчого мистецтва, завжди був особливо придатним для стилістичних змін, відображаючи найменші стилістичні ознаки в загальному русі культурного розвитку та індивідуальному розвитку кожного художника. У натюрморті відображається конкретна реальність, навколишнє середовище, створене людиною, через продукти її діяльності. Рукотворні предмети набувають алегоричного та символічного значення,

сприймаються як символи нематеріальних, духовних цінностей, що втілюють роздуми про сенс людського життя. Натюрморт передає тонке відчуття естетичної цінності предмету, його глибинний емоційний зв'язок з власником та іншими предметами в повсякденному житті. Залежно від світогляду та розуміння ролі цих предметів у житті людини, форми та стратегії художнього відображення натюрморту змінюються, виражаючи своєрідність і стильові особливості.

На фоні загального руху мистецтва до світових художніх практик, сучасний український натюрморт не аналітичний, а синтетичний. Він має спонтанний, емоційний характер, осягається інтуїтивно, але зберігає конкретність натурних форм. Етнічні традиції продовжують жити розвиток національного натюрморту, але у багатьох сучасних митців опора на традицію поєднується з новітньою художньою стилістикою.

Стилізація як відображення творчої індивідуальності художника, має якості унікальності, неповторності його образного мислення. Характер і ступінь стилізації натюрморту визначається творчим задумом і змістовним наповненням майбутнього твору, характером художнього образу, суб'єктивною позицією та світоглядом художника.

Виконаний нами натюрморт ґрунтувався на ідеї відтворення, перш за все, краси оточуючого людину предметного середовища, яке є відбиттям її світобачення та стилю життя. Характер речей не лише віддзеркалює особистість людини, але і активно впливає на її емоційний стан, створює естетичне, сповнене культурним сенсом середовище. Звідси бажання зупинити плин часу, увіковічити швидкоплинну красу предметного та природного наповнення нашого життя. Квіти в нашому натюрморті — символ цієї краси, яка швидко зникає, але спроможна відтворюватись за участю людини. Речі, які знаходяться поряд, утворюють гармонійні сполуки та сприяють цілісному емоційному звучанню натюрморту.

Художній образ створювався за допомогою прийомів узагальнення, типізації, емоційно-кольорової стилізації предметів, драматургії освітлення

та актуалізації просторових планів. В процесі виконання роботи ми дотримувались академічної методики виконання творчої роботи (від ескізування до концептуального картону та виконання роботи в матеріалі), застосовували різні прийоми живопису олійними фарбами, що значно збагатило досвід творчої роботи над натюрмортом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Асеева Н. Ю. Українське мистецтво і європейські художні центри. Київ: Наукова думка, 1989. 385с.
2. Антонович Є.А., Проців В.І., Сенд С.П. Художні техніки в школі. К.: ІЗМН, 1997. 312 с.
3. Антонович Д. Українське мистецтво: конспективний історичний нарис Дмитро Антонович. Прага; Берлін: Нова Україна, 1923. 11 с.
4. Беджанов Ю.К. Образотворче та декоративно-прикладне мистецтва. Терміни та поняття: Навчальний посібник. Майкоп, 1997. 178 с.
5. Білецький П. Скарби не тлінні. Українське мистецтво у світовому художньому процесі. Київ: Мистецтво, 1974. 190 с.
6. Білецький П.О. Мова образотворчих мистецтв. Київ : Радянська школа, 1973. 128с.
7. Верига В. І. Нариси з історії України (кінець XVIII- початок XX ст.). Львів: Світ, 1996. 447 с.
8. Власов В.Г. Стилi в мистецтві: Словник в 3 т. / В.Г. Власов Спб.: Кольна, 1995. Т.2. 1995. 672 с
9. Ганжало Т. Як поставити натюрморт / Т. Ганжало. Юний художник, 1990. №5 С. 18-20
10. Герчук Ю. Мистецтво другої половини XIX ст. Мистецтво. 2003. №5 С. 26-28
11. Гусєва К.В. Художній образ в мистецтві як засіб формування та розвитку духовності особистості. URI: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/9713> (дата звернення 07.05.2023).
12. Говдя П. Українське мистецтво другої половини XIX – початку XX ст. / Петро Іванович Говдя. К.: Мистецтво, 1984. 341 с.
13. Гомбрих Е. Історія мистецтва / Ернст Гомбрих. М.: ООО «Видавництво АСТ», 1998. 674 с

- 14.Громов Е.С. Початки естетичних знань / Євгеній Сергійови Громов. Радянський художник, 1983. 335 с
- 15.Декоративний натюрморт URI:
<https://sites.google.com/zapisp.com/mystery/6-клас/уроки/декоративний-натюрморт>
- 16.Дюпеті М. Клод Моне. Творчість. М.Дюпеті / Великі художники. Їх життя, натхнення і творчість. К.: ООО «Іглмосс Юкрейн», 2003. №2. 32 с.
- 17.Дюпеті М. Кубізм. Творчість. М.Дюпеті / Великі художники. Їх життя, натхнення і творчість. К.: ООО «Іглмосс Юкрейн», 2005. №93. 32 с
- 18.Дюпеті М. Огюст Ренуар. Творчість. М.Дюпеті / Великі художники. Їх життя, натхнення і творчість. К.: ООО «Іглмосс Юкрейн», 2003. №4. 32 с
- 19.Дюпеті М. Поль Сезан. Творчість. М.Дюпеті / Великі художники. Їх життя, натхнення і творчість. К.: ООО «Іглмосс Юкрейн», 2003. №7. 32 с.
- 20.Дюпеті М. Сальвадор Далі. Творчість. М.Дюпеті / Великі художники. Їх життя, натхнення і творчість. К.: ООО «Іглмосс Юкрейн», 2005. №105. 32 с.
- 21.Єгоров О. Образотворче мистецтво в інноваційній школі / О.Єгоров. Мистецтво в школі. 2002 №6 С. 8 – 14
- 22.Іванцев Денис-Лев Лук'янович, І. П. Токарук / Енциклопедія Сучасної України / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2011. URI: <https://esu.com.ua/article-13449>
- 23.Імпресіонізм у мережі. Вінсент Ван Гог. Епізоди з життя: шалена діяльність URI:
http://impressionnisme.narod.ru/VAN_GOG/epizode_van_gog2.htm
- 24.Імпресіонізм у мережі. Поль Сезанн URI:
http://impressionnisme.narod.ru/SEZANNE/sezanne066_about.htm

25. Картини, біографія Жоржа Брака / Малюнки відомих художників. Яскраві особистості в мистецтві. 2012. URI: <http://www.artcontext.info/pictures-of-great-artists/55-2010-12-14-08-01-06/550-jorj-brak.html>
26. Крвавич Д.П. Українське мистецтво / Д.П.Крвавич, В.А.Овсійчук, С.О.Черепанова. Львів: Світ, 2005. Ч.3. 268 с.
27. Лунячек Й. Основы изображения с натуры / Й.Лунячек. К.: Изд-во АН УССР, 1961. 127 с
28. Мазєєва І.В. Художній образ у дитячому малюнку / Мистецтво та освіта 2005 №1 С. 55 – 60
29. Посібник. Основи формальної композиції: для студентів напрямку 6.020205 «Образотворче мистецтво» / Укладач О.А. Половна-Васильєва. Дніпропетровськ : Роял Принт, 2015. 34 с.
30. Український натюрморт 2 пол. 20 – поч. 21 століття з приватної збірки Олексія Петренка: альбом-каталог / упоряд.:Петренко О.М., Білоусько О.А.] Полтава: ТОВ «АСМІ», 2011. 92 с
31. Щербина В.Г. Ідейний задум в композиції: етапи творчого процесу: Методичні рекомендації для студентів художньо-графічного відділення факультету мистецтв. Кривий Ріг: «Октан-принт». 2007. 61 с.
32. Янсон Х. В. Основи історії мистецтв / Хорст Вольдемар Янсон СПб.: АОЗТ ІКАР, 1996. 622 с

ДОДАТКИ

Додатки А

Ілюстрації до Розділу 1

Рис. 1.2.1. Едуард Мане Натюрморт «Білий бузок в скляній вазі», 1883

Рис. 1.2.2. Едгар Дега Натюрморт «Пані з хризантемою», 1865

Рис. 1.2.3. Клода Моне «Натюрморт з грушами і виноградом», 1879

Рис. 1.2.4. Клода Моне «Натюрморт з яблуками і виноградом», 1879

Рис. 1.2.5. Огюст Ренуар «Анемони», 1898

Рис. 1.2.6. Огюст Ренуар «Плоды у вазі у формі раковини», 1881

Рис. 1.2.7. Огюст Ренуар «Букет троянд у синій вазі», 1892

Рис. 1.2.8. Огюст Ренуар «Натюрморт з динею і яблуками», 1905

Рис. 1.2.9. Вінсент Ван Гог «Червоні маки і маргаритки», 1890

Рис. 1.2.10. Вінсент Ван Гог «Стілець Поля Гогена», 1888

Рис. 1.2.11. Пабло Пікассо «Натюрморт з фруктами на столі», 1909

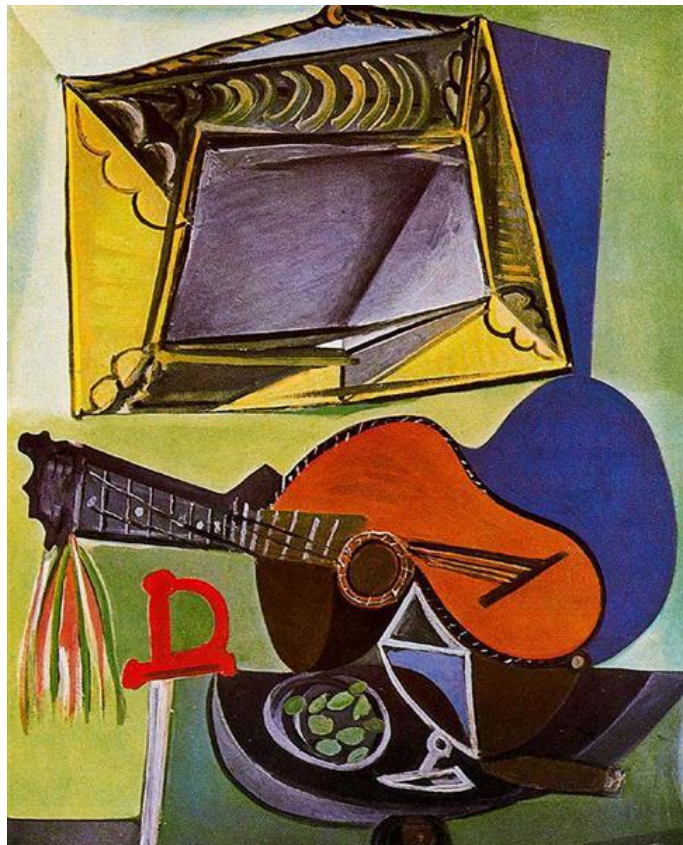

Рис. 1.2.12. Пабло Пікассо «Натюрморт з гітарою», 1942

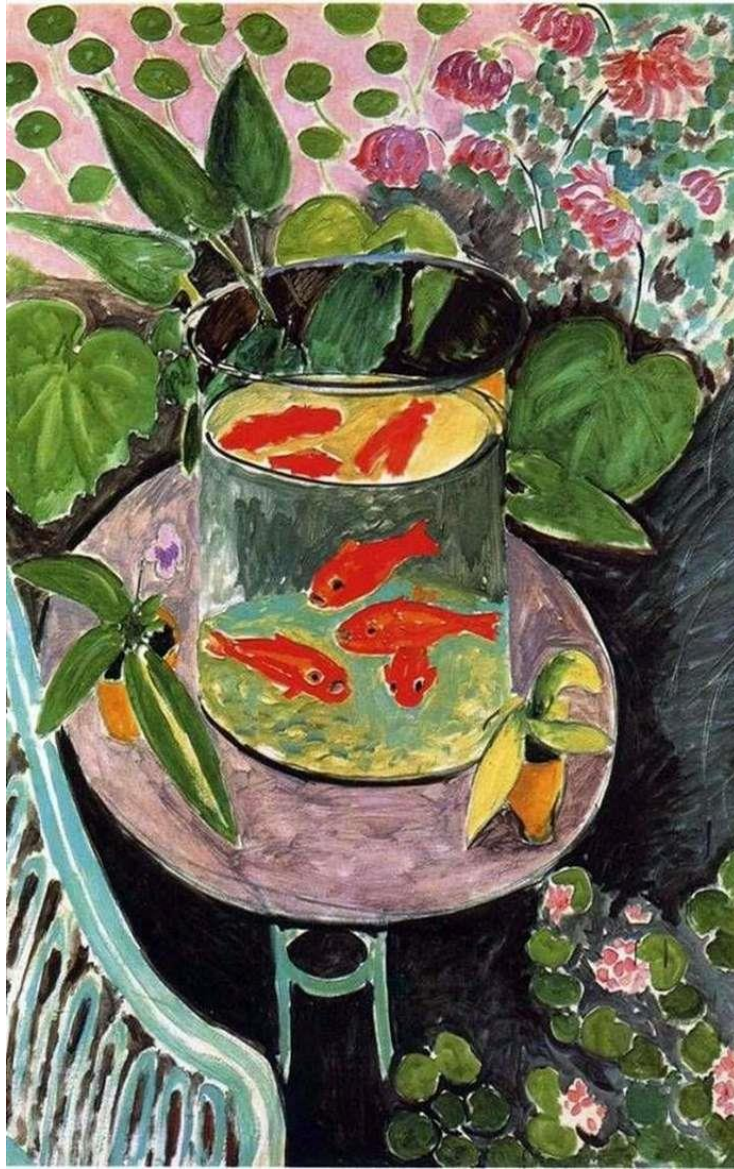

Рис. 1.2.13. Анрі Матісс «Червоні рибки», 1911

Рис. 1.2.14. Сальвадор Далі «Живий натюрморт», 1956

Рис. 1.2.15. Джорджо де Кіріко «Пісня любові», 1914

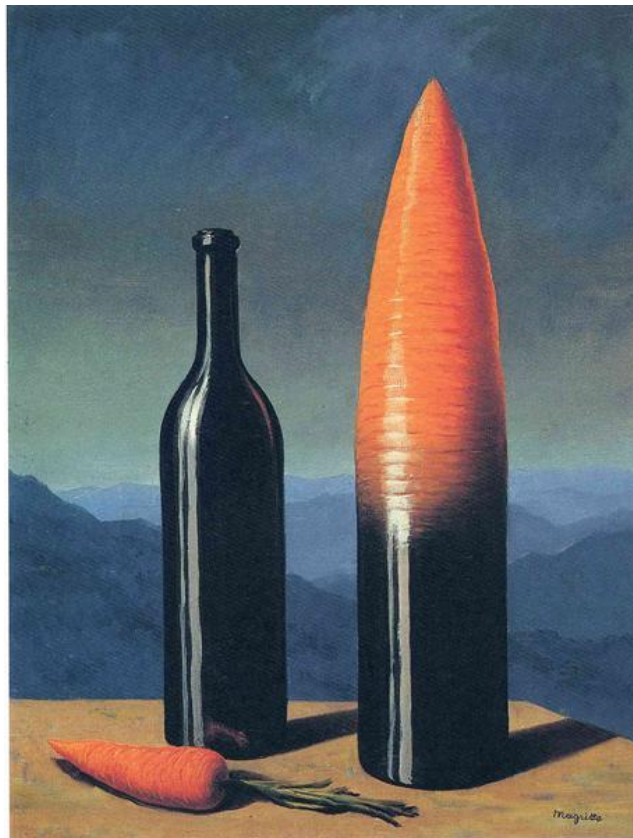

Рис. 1.2.16. Рене Магрітт «Пояснення», 1952

Рис. 1.3.17. Олекса Новаківський «Натюрморт», 1916

Рис. 1.3.18. Олекса Новаківський «Багатство України», 1917

Рис. 1.3.19. Осипа Сорохтея «Натюрморт з скрипкою», 1938

Рис. 1.3.20. Лев Крамаренко «Натюрморт з самоваром», 1929

Рис. 1.3.21. Анатолий Петрицький «Натюрморт», 1955 р.

Ілюстрації до Розділу 2

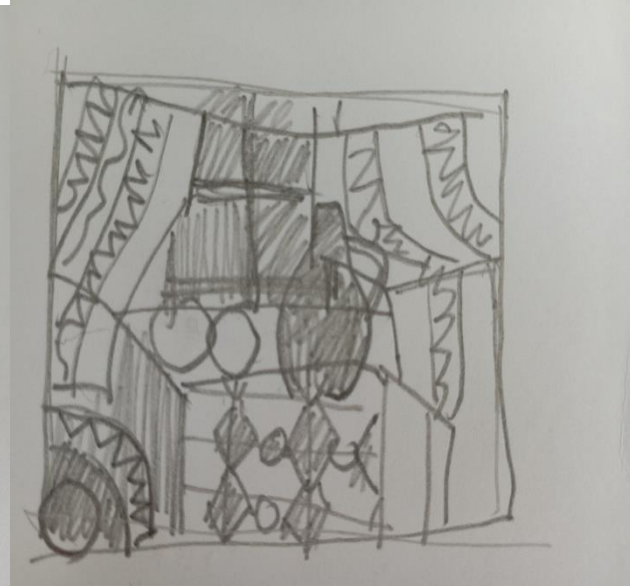
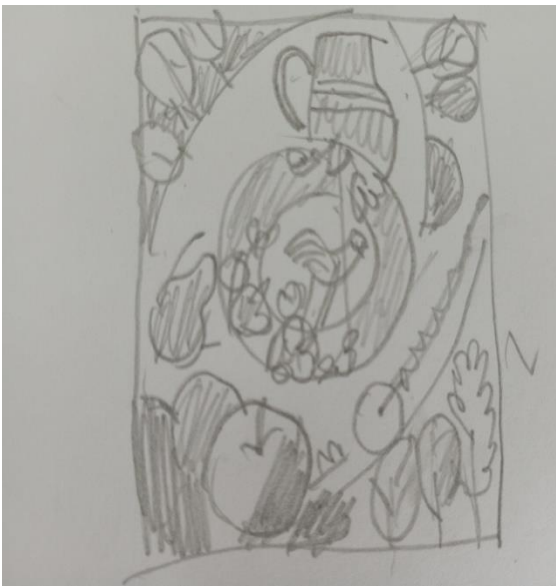
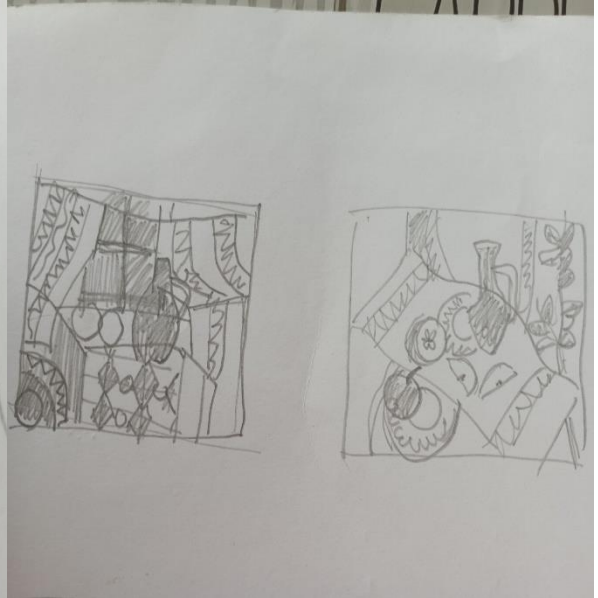
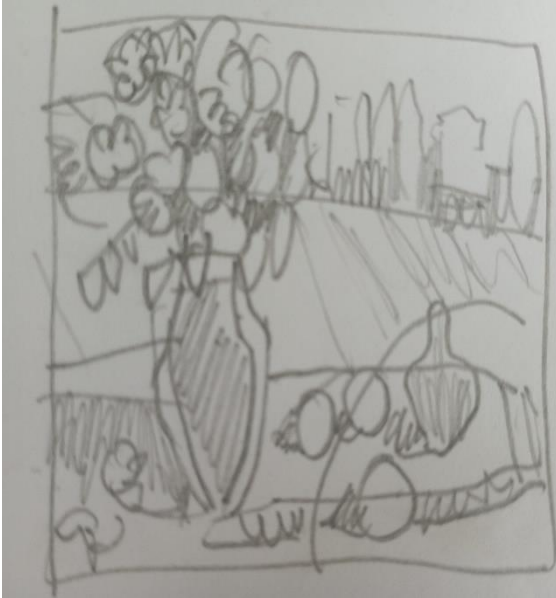

Рис. 2.2.1. Первинні пошукові замальовки

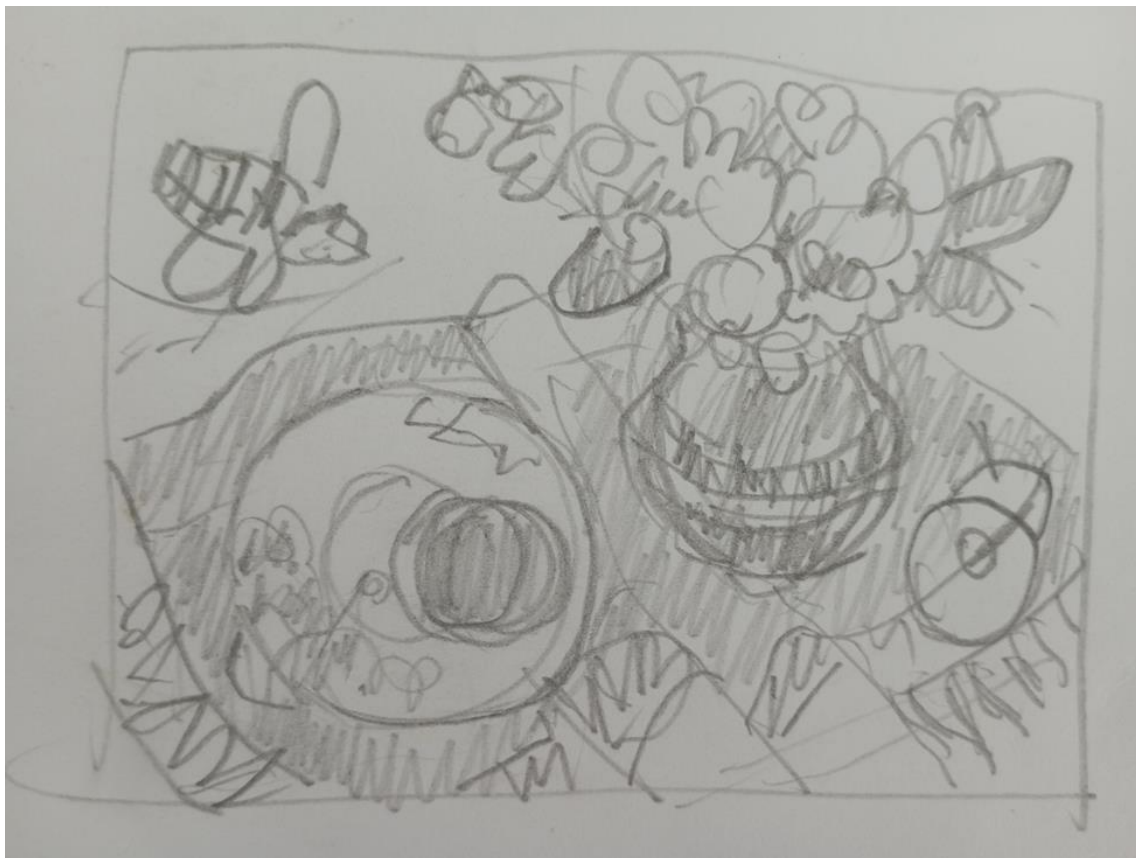

Рис. 2.2.2. Композиційне опрацювання пошукових замальовок

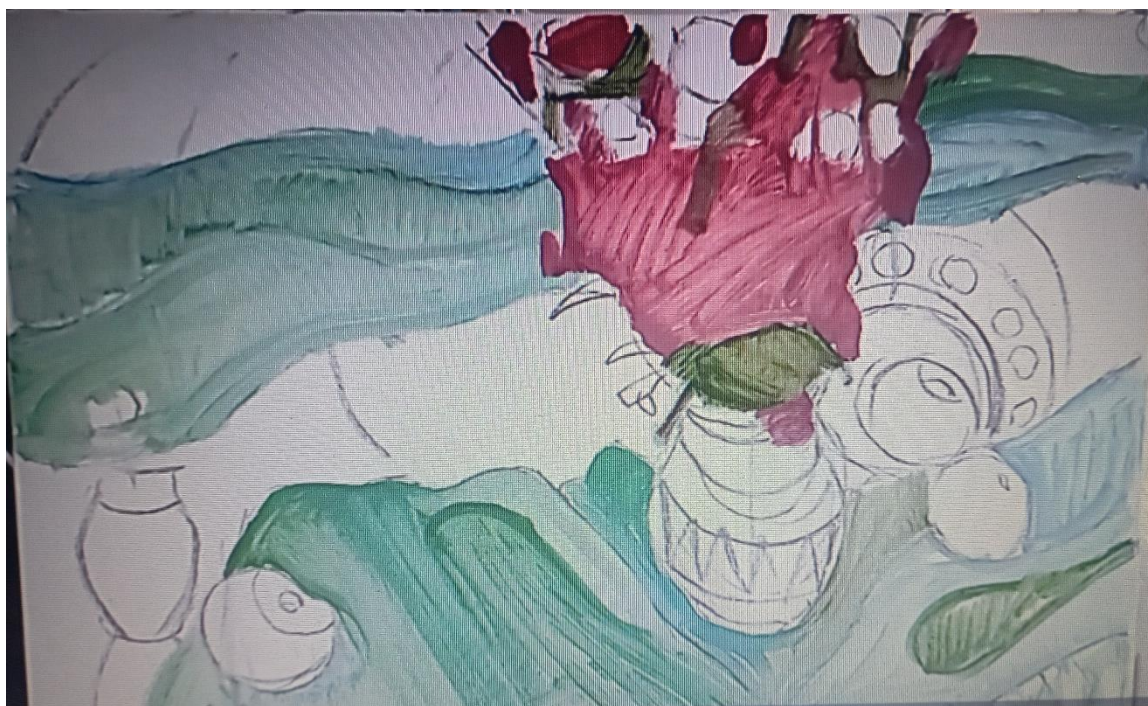

Рис. 2.2.3. Етюдні пошуки натюрморту

Рис. 2.2.4. Етюдні пошуки натюрморту

Роз. 2.2.5. Завершення роботи над декоративним натюрмортом «Настрій»